

Slutrapport för process FACT

Processperiod
2019-2023

Samverkansparter

Region Skåne Vuxenpsykiatri Verksamhetsområde Helsingborg samt Socialförvaltningen (SOF) och Vård- och Omsorgsförvaltningen (VOF) i Helsingborgs stad.

Processledare

Christel Norrud Region Skåne 2019-2023
Sara Nilsson Socialförvaltningen Helsingborg 2023

Syfte

Patienter inom allmänpsykiatri med behov av insatser både från psykiatri och kommun har svårt att få behoven tillgodosedda. Region Skåne inrättade därav en ny enhet; ett FACT-team (Flexibel Assertive Community Treatment). Det övergripande syftet med ett FACT-team är ett nära samarbete mellan region och kommun så att behoven av sammansatta insatser blir tillgodosedda. Ett nära samarbete ger möjlighet till att snabbt uppmärksamma målgruppens växlande psykiska hälsa. Vid dessa tillfällen eller perioder ska båda parterna tillhandahålla flexibla och utökade insatser. Samarbetet mellan parterna ska utvecklas och bli hållbart över tid, dvs när processperioden är över ska detta vara en del i den ordinarie verksamheten.

Mål

Målet är att patienterna i FACT-teamet får en bättre livssituation genom att deras behov av sammansatta vård- och stödinsatser blir tillgodosedda. En förutsättning för detta är en långsiktig och hållbar samverkansstruktur mellan psykiatri och den enskilda kommunen.

Utveckling under processen

Samordnare

Helsingborgs kommun inledde processen med två samordnare organiserade under Socialförvaltningen. När samordnarna valde att gå vidare till andra uppdrag bedömdes det vara tillräckligt med en samordnare varför endast en rekryterades till uppdraget.

Samordnaren som tillträdde inledde en dialog med Vård- och Omsorgsförvaltningen (VOF) som även arbetar med socialtjänstlagen och således även beslutar om bistånd till stödinsatser för målgruppen i FACT. Dialogen landade i att VOF rekryterade en egen samordnare. Kommunikationen och samarbetet mellan FACT, SOF och VOF har succesivt byggts upp. Samordnaren på VOF har även rekryterat flera deltagare till FACT som har stödinsats pedagogiskt boendestöd, även kallat SoL-team.

Två samordnare som arbetar på två olika förvaltningar har varit en framgång i processen. Samordnare från SOF och samordnaren från VOF har byggt upp ett nära samarbete bland annat genom regelbundna TEAMS-möten. De har både enskilt och tillsammans upprättat rutiner för intern kommunikation men också varit ute och presenterat FACT externt i diverse verksamheter som har någon form av koppling till psykisk hälsa. Samordnarna har även haft kommunikation med representanter från Arbetsmarknadsförvaltningen (AMF) och presentation

av FACT har gjorts för socialsekreterare som handlägger ekonomiskt bistånd samt guider som arbetar mot självförsörjande.

Processledare

Under processens har det varit två processledare. En under 2019 - 2023 samt en från 2023. Undertecknad var processledare under 2023 tillika samordnare. Processledaren har lett arbetet med implementering bland annat genom regelbundna avstämningar med samordnare samt berörda chefer. Samordnarna har ett nära samarbete och ersätter varandra under sjukdom och semester. De arbetar övergripande i kommunen vilket således även inbegriper AMF. Socialsekreterare och guider på AMF som har en deltagare i FACT får av samordnarna regelbundna uppdateringar och involveras i planering för deras deltagare. Fungerande och effektiv kommunikation är centralt i arbetet för att deltagarens behov av sammansatt vård tillgodoses.

Internat, utvecklingsdagar, konferens

FACT-arbetet är teambaserat varför det har varit viktigt att "teambuilda". Det har anordnats konferenser i internatform vid två tillfällen med olika teman. Kommunsamordnarnas chefer var inbjudna vid båda tillfällena vilket uppskattades. Det gav tillfälle att samverka och utbyta erfarenheter.

Det inre teamet, FACT team, och det yttre teamet, samordnarna i kommunerna, har vid flera tillfällen haft gemensamma utvecklingsdagar. Syftet har varit att fördjupa samarbetet samt föra dialog kring en verksam och effektiv samverkan. Vid det senaste tillfället 2023 var Lunds FACT team inbjudna. Erfarenheter utbyttes vilket gav inspiration och idéer till ett fortsatt utvecklingsarbete.

Även kommunsamordnarna har regelbundna träffar, minst en gång per termin men ibland fler. Vid mötena utbyts erfarenheter. Samordnare kan även ta upp specifika frågeställningar med dialog kring dessa. Enhetschef FACT har varit inbjuden och medverkat vid flera tillfällen. Träffarna har varit och fortsätter att vara en viktig del i arbetet. Även om kommunerna är olika, både i storlek och organisering, ger träffarna tillfälle att problemlösa och tänka tillsammans hur arbetet kan bli ännu bättre. FACT-teamet och kommunsamordnarna deltog på en internationell konferens i Belgien i början av 2023 som gav en inblick i hur andra länder organiserat och implementerat FACT.

Forskningsprojekt

FACT följs av ett forskningsteam från Lunds universitet. Studien omfattar tre delstudier. I skrivande stund är den tredje studien pågående och är en randomiserad kontrollerad studie (RCT). Studien består av en grupp som erhåller FACT och en grupp av personer som får sedvanliga allmänpsykiatriska insatser. Studien innefattar både Helsingborg och Lund och siktar på att nå cirka 150 deltagare. Studien är den första i sitt slag i Sverige och kommer bestå av mätningvärden av både psykiatriska- och kommunala insatser. Man kommer titta på så kallade samverkansmarkörer, dvs studera samarbetet mellan psykiatri och kommunerna. Samordnarna har en central roll med att förse forskningsprojektet med relevant data. Det är först när studien nått cirka 150 deltagare som resultat kan börja mätas vilket troligen blir under sommaren 2024.

FACT-utbildning

Vid flera tillfällen har det anordnats utbildning i återhämtningsinriktat arbete både för det inre teamet i FACT och kommun-samordnarna. Utbildningen genomfördes av forskningsteamet. Vid det senaste tillfället var Helsingborgs och Lunds FACT-team inbjudna tillika samtliga kommun-samordnare. Utbildningen gav fördjupade kunskaper kring FACTs arbetssätt samt möjligheter

till dialog kring arbetet; hur flexibel och gränsöverskridande, sammansatt vård skapas och ges på bästa möjliga sätt. Utbildningen baserades på FACTs arbetsmanual och teamdokument.

Programtrohetsmätning

Vid tre tillfällen har programtrohetsmätning genomförts. Då sker en kvalitativ genomgång av teamets arbete i förhållande till FACT-manualen. Teamet har vid samtliga tillfällen nått en hög poängnivå. Under 2022 genomfördes även en utvärdering som identifierade ett antal utvecklingsområden som FACT löpande omsatt i beskrivningen av teamets rutiner och arbete.

Resultat

FACT-teamet startades 1:a april 2019 och de första deltagarna mottogs i slutet av april. Remitteringen till FACT-teamet var i inledningsskedet inte enkel. Den checklista med antagningskriterier som arbetats fram reviderades ett antal gånger för att tydliggöra målgruppsdefinitionen. Det räknades fram att antalet deltagare som Helsingborg, totalt sett, kunde remittera var cirka 57 st.

Under 2020 inleddes forskningsstudien vilket innebar att deltagare slumpmässigt lottades till antingen FACT alternativt till forskningsstudiens kontrollgrupp. I kontrollgruppen är deltagaren under ett år och har därefter möjlighet att remitteras till FACT-teamet förutsatt att man vill och att behoven kvarstår.

Antalet identifierade FACT-deltagare från Helsingborg uppgick vid utgången av:

- 2021 till 27 deltagare, varav 6 i forskningsstudien
- 2022 till 32 deltagare, varav 5 i forskningsstudien
- 2023 till 38 deltagare, varav 9 i forskningsstudien

Resultatet i antal deltagare är nära men strax under målsättningen att 30 deltagare per år från Helsingborg ska erbjudas FACT. Rekryteringsarbetet är en pågående process och innebär fortfarande vissa utmaningar. Samtliga kommuner ser dock fördelar och deltar aktivt i FACT-samarbetet mellan region och kommun. Vid konferensdagarna i internatform har berörda chefer från samtliga kommuner varit representerade vilket har varit gynnsamt för det framtida samarbetet.

Under 2023 var representanter från Sveriges Kommuner och Landsting (SKR) på besök i Helsingborg och fick FACT-arbetet presenterat för sig. Det finns en stor nyfikenhet på arbetet med integrerade insatser då det av många anses vara framtidens arbetssätt. I början av 2024 deltog representanter från FACT samt kommunsamordnare på ett webinarium som SKR arrangerade. Temat var Integrerade verksamheter och arbetssätt. Under en förmiddag presenterade FACT Helsingborg sitt arbete och samarbete med de 10 kommunerna i Nordvästra Skåne och tittare fick möjlighet att ställa frågor.

Implementering

FACT har varje dag ett kort morgonmöte. De båda samordnarna från SOF och VOF deltar aktivt vid mötena och för relevant information vidare till berörda personer inom respektive förvaltning. Rutiner för kommunikation och eventuell frånvaro har upprättats. Samordnarna deltar aktivt vid kommunala verksamhetsmöten och APT i syfte att informera om FACT och för att upprätta ett hållbart samarbete över tid, såväl på SOF och VOF som på AMF. Organisationsförändringar och personalomsättning utmanar arbetet med att vidmakthålla FACT. Byte av personal innebär också att kunskap och eventuellt engagemang försvinner och behöver upprättas igen. Trots att det finns rutiner och dokument kopplat till FACT är den "tysta

kunskapen" ibland bärande. Samordnaren har därav en betydande roll i att hålla arbetet levande. Samordningsarbetet i Helsingborgs Stad kommer fortsätta arbetet efter processens avslut; det har blivit en del av den ordinarie verksamheten vilket är betydande för det fortsatta arbetet.

Kommunens samarbete med regionen genom samordnaren har även bidragit till en ökad generell kunskap om psykiatrins uppdrag som har relevans i övrigt socialt arbete. Socialförvaltningen har gjort en bred utbildningssatsning på Vuxenheten om återhämtning och återhämtningsinriktat arbete, vilket är ledord inom FACT.

I samband med de programtrohetsmätningar som genomförts har auditörerna också haft fokusgruppsintervjuer med deltagare. Här har framkommit att man är mycket nöjd med de insatser som tillhandahålls, och som kan sammanfattas med följande citat: "Kände att de hade en vilja", "Blev trodd på, på lika villkor", "Jag har fått ett värde".

Utvecklingsdagarna och konferenserna har främjat samarbetet mycket väl. Samarbetet är förankrat hos chefer i samtliga kommuner och som även aktivt deltar i FACTs styrgrupp. Under processen har det varit essentiellt att samarbetet kommunicerats som ett samarbete på lika villkor. Exempelvis deltar både kommun och region vid remissgenomgång. Kommunen har även möjlighet att remittera till FACT. Kommunen har på morgonmötena möjlighet att kommunicera att en deltagare är i behov av mer eller mindre omfattande psykiatriskt samt att alla eventuella förändringar inom FACT kommuniceras i styrgruppen som får möjlighet att säga sitt. FACT-teamet har i sin tur möjlighet att kommunicera att deltagare är i behov av mer eller mindre kommunalt stöd.

Samarbetet har varit så pass gynnsamt att ett nytt FACT-team på Beroendemottagningen i Helsingborg är i startgroparna och en samordnare på Socialförvaltningen i Helsingborg håller på att rekryteras. Det pågår även en dialog kring hur samarbetet kan bli bättre, med liknelse till samarbetet mellan FACT och kommun, med andra psykiatriska mottagningar i Helsingborg.

Utvecklingsförslag

Eftersom FACT har utrymme för fler deltagare från Helsingborg är det angeläget att arbetet med att identifiera deltagare fortsätter. FACT är ett relativt nytt arbetssätt och det finns en del osäkerhet hos målgruppen; man vet vad man har men inte vad man får. Arbetet med remittering behöver få ta tid.

När RCT studien är klar och resultat går att mätas kommer det sannolikt finnas konkret information om behov av utveckling och som kommer processas och mynna ut i diverse förslag. FACT är ett levande arbete och öppen för hur det kan göras ännu bättre.

I den senaste programtrohetsmätningen från 2023 är området "Samarbete med deltagarens inre och yttre nätverk" ett område som fick lägst poäng men ändå inom ramen för ett gott arbete. Det är ett område som är centralt i FACT-arbetet och deltagarens återhämtningsprocess och kommer med all sannolikhet vara ett tema för en gemensam dialog framöver.

Ekonomi

Period, år	2019 - 2020	2021 - 2023
Totalt beviljade medel	4 399 000:-	3 673 000:-
Processens totala kostnader	3 024 220:-	3 227 230:-